

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Pro veritate.

Szokásba kezdik venni héber skriblerok, hogy belekanálkodnak olyan dolgokba, a mihez abszolúte semmi közük. Különösen a katolikus egyház ügyeinek jut ez a legkevésbé sem irigylendő szerencse. Ők akarják megszabni, ki legyen vagy ki ne legyen püspök — s még szép, hogy egyelőre nem saját fajtájukból valót akarnak az ősi magyar püspökségekbe beleültetni. No de ennek a kivánságnak is eljön az ideje, ha így haladunk.

Eddig legalább templomainkban tudhattuk magunkat biztonságban tölteni. Az imádságba elmerült lelket, a keresztény tanításra figyelő, és felszentelt lelki vezérei oktatásain épülni kívánó hívőt eddig nem merték megbotránkoztatni. A templom megmaradt a keresztény lelki élet ápolására szánt tiszta helynek. Ott még otthon voltunk.

Az a példátlan türelmesség, melyet a keresztény közönség mindenkivel szemben tanúsít, a ki az ő hitét bántani merészezi, a fogadatlan prókátorokat további vakmerőségre biztatta. Most már a templomokba is eljárnak, de nem épülni, a mi rájuk férne, hanem — feltolni ma-

gukat. Keresztény újságíró sohasem vemednék arra az izléstelenségre, hogy másvallású lelkész templomi ténykedéseibe beleszóljon. Tiltja a tapintata, a jó izlése, az uralmi gondolkodása. Héber lapok kezdenek ezekkel a korlátokkal mit sem törődni. Azok rájuk nézve nem léteznek. Sáros csizmával settenkednek be az Ur házába, s onnan kijöve, mindenek közmegebotránkozására azzal a követeléssel állanak elő, hogy az a katolikus pap vagy püspök ne az ő saját legszen- tebb meggyőződését hirdesse, hanem azt, a mit ez, vagy az a héber ifju megparancsolni jónak lát.

És még akadt olyan héber lap is, mely minden pirulás nélkül akkorát mert — állítani, hogy ő az összes katolikusok nevében beszél és tiltakozik egy püspök templomi beszéde ellen!

Risum teneatis amici!

Ha nem volna ez is egy vakmerő elöltoadásnak egyik tünete, ekkora megnevezhetlen valamin igazán csak óriási kacajjal lehetne keresztülhaladni.

Hol vannak, kik azok a katolikusok, a kik egy elismert zsidó-szabakműves lapnak megbízást adtak egy püspök beszédje ellen való tiltakozásra? Álljanak elő! Ném látjuk őket sehol. Nos hát ak-

kor honnan veszi magának az a lap azt az arroganciát, hogy a katolikusok nevében mer beszélni? És még miket beszél!

Nem hiszi, hogy egy püspök a szabakművesek ellen nyilatkozott! Ugy. Mióta képzelik magukat a páholytestvérek minden jogos kritikán felül? Azt hiszik, a miért a keresztény közönség hosszú ideig szó nélkül tűrte aknamunkájukat, ezután is így lesz? Mi egy évtizedet meghaladó idő óta állandóan rámutattunk arra az átkos rombolásra, melyet a szabakművesség Nagyváradon is, az egész országban is véghezvitt. Nem volt meg a figyelmeztetésnek az a foganata, aminek meg kellett volna lennie. A keresztény közönség látszólagos lethargiája folytán még jobban vérszemet kaptak a kedves testvérek. Utóbb félretették már előbbi ravasz óvatosságukat és sokkal leplezetlenebbül mutatták be terrorista törekvéseiket. Jól tették. Nagy szükség volt rá. Ez a vakmerőbb előnyomulás nyitotta fel végre a lustaságból látni nem akarók szeméit s ma már püspöki utmutatás nélkül is látja minden keresztény ember azt a lejtőt, melyre országosan is, de különösen Nagyvárad várgsában jutottunk. Az a püspöki szó minden igaz keresztény ember szívéből előlörő feljajdu-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Virágfakadás.

Luka Emil elbeszélése (ford. W. L.)

A város felső részén elterülő réten vígan voltak a gyerekek. Mariska, — Jánoska mellett állott, aki egy évvel fiatalabb volt mint ő. »Nézd, milyen izmaid vannak — szölt a leányka s kifeszíté karját. De Jánoska tagadólag rázta fejét. Hogy volnának neked kemény izmaid, te csak — leány vagy? A leány soha sem lehet oly erős, mint egy fiú!»

— Igen? A leányka fellortyant. »De még is erősebb vagyok, mint te!« A fiú megvetően nézett rá, — de azért észre lehetett venni rajta, hogy kissé megszeppent.

Mariska hirtelen rávetette magát Jánoskára és birokra kell vele. Csakhamar le is terítette. »Nos, ugy-e erősebb vagyok, mint te?« szölt libegve. A fiú, mihelyt talpra állott, mosolyogva azt mondta: »Hiszen én nem is nagyon erőlködtem; nem is illett volna leánykával szemben!« Eközben körül nézett, hogy vala melyik pajtása nem volt-e tanuja szégyenletes leveretésének. Mariskát bosszantották a szavak s újra neki akart menni; de 16 éves nővére Erika közbelépett. »Itt a vajaskenyér!« kiáltott, »aki legelőbb itt van, az kapja a legnagyobb darabot!« Ez persze véget vetett a páros

viaskodásnak; a gyerekek mindannyian Erika körül gyűltek; és jó étvágygyal fogyasztották a vajás kenyeret.

Azután ugrósdí játékokat rendezett; maga járt elő jó példával; a kicsinyek úgy ugráltak utána, mint pajkos kecskegödöllők. Végül bemásztak a homokgödörbe s házacskát építettek. Erika husvét óta már confirmációra járt. Sötétszöke haja fejére tűzve, ruhája már tűzős cipőig ért s harisnyáit is eltakarták. Szép, nyulánk leányka volt. Nem is igen illett már a gyerekek közé; de azok nagyon szerették s neki s örömet okozott. Estefelé járt az idő; A gyereksereg hazafelé iramodott. Csak Erika ment lépésbe; végre őt is elragadta a jó kedv; szaladni kezdett; elfogta a kövér Lizát, s haját ráncigálta.

Hazaérve azonnal a konyhába sietett s atyjának bevitte a rántottát, burgonyát és vajjat. Azután nővérét levetkeztette; ágyba fektette — és 9 óráig tanult.

Másnap, midőn iskolába ment, belépett M. asszony papírkereskedésébe; füzetre volt szüksége. Új segéd volt a boltban. Örült, hogy a régi eltávozott, akit közönséges, műveletlen embernek ismert. Most már szívesen lehetett betérni, mert az új segéd finom, művelt embernek látszott. Délfelé az iskolás leányok karöltve és élénken beszélve tértek haza az iskolából; Erika volt közöttük a — legfiatalabbik; néhányan már 18—19 évesek voltak, sőt az

egyik már jegyben is járt. Erika a háztartást is vezette; édes anyja már nem élt s az öreg szakácsné bizony nagyon korlátolt tehetséggel bírt. Erika legbizalmasabb barátnéja Klára, igen jókedvű, pajkos leányka volt, aki mindegy nap friss, érdekes híreket tudott; mindenről értesült, — mindenbe be volt avatva.

Erika másnap ismét ellátogatott M. asszony boltjába; néhány acéltollat vett, noha nem volt rá szüksége, de nagy kedve kerekedett a vásárlásra s az új segédet is jobban szemügyre őhajította venni; akiről még nem volt tiszta fogalma.

Három dobozt rakott elibe, Erika barátságosan megköszönte. A küszöbön Klárával találkozott; mindketten nevettek. Erika visszafordult és megvárta míg Klára bevásárolt, azután szívélyes köszöntés után karöltve mentek iskolába.

Klára utközben megállapította, hogy az új segédnek szöke bajusza és szürke szeme van; Erika mosolygott; ő nem tudta, szöke-e, vagy barna; de szívesen hallotta barátnéja nyilatkozatát. Eközben arról gondolkodott, holnap mit fog vásárolni.

Ismét egy füzetet vett; bár nem volt rá szüksége. A segéd illedelmesen így szölt: »Szép idő van ma kisasszony!« Szavát valami hatásvos kézmozdulattal kísérte. Erika mosolyogva nézett rá; de nem válaszolt szavaira, később sem emlékezett rá, de úgy rémlett előtte,

Iskolai idény

beállításával felhívom szíves figyelmét a m. t. vevőközönségnek, **harisnya, esőernyő női és gyermek kalap különlegességi üzletemre**, hol nagy választék áll a vevőközönség rendelkezésére szolid, szabott árak mellett.

Telefon 130.

Telefon 130.

Tisztelettel

Ujhelyi Róza

női kalap harisnya és ernyőkülönlegességi üzlete Nagyvárad, Rakóczi-ut.

lásnak adott ékesen szóló kifejezést. — Mindnyájan éreztük, mindnyájan keservesen tudtuk azokat az igazságokat, amiket mondott. Ujjongott a lelkünk, mikor hallottuk, hogy főpásztoraink velünk látják a veszedelmeket, velünk érzik a megaláztatást és készek bennünket vezetni a megújulás útjain. Megyünk, megyünk utánuk, zárt sorokban, tudva, hogy az igazság útján vezetnek! És örömmel telik meg a mi lelkünk, hogy azokat a szavakat a templomban hallhattuk. Hol kell a tiszta igazságnak elhangzania, ha nem az Isten házában?

Világért sincs szándékunkban ebből kifolyólag akármiféle ujságcikkkel polemizálni. Az az apostoli szent király emlékünnepén mondott apostoli beszéd sokkal magasabban áll, hogysem kaján ellenségeknek rosszakaratra mártott pennája a legzöldebb ferditésekkel és legarrogánsabb modorral is felérhetne hozzá. Csak a keresztény közönség figyelmét kívántuk felhívni egyre növekvő jordánszabadvőmüves arrogancia legújabb vállalkozására, mellyel farizeusi kenetteljesség ürügye alatt fogadatlan prókátorok módjára templomainkba akarnak betörni és ott ők akarnak dirigálni. A francia példa lelkesíti őket, a hol a gondolatszabadság nevében a hithű papokat és hiveiket a páholyok bíróság elé hurcolják és elítéltetik. Ettől sem rettennének vissza. Láttunk már olyan idöket, mikor a hit megvallása martiriumot jelentett. És mi keresztények mégis megvallottuk hitünket nyíltan, rendületlenül és püspökeinkkel együtt mentünk vértanuságba. Szentek, vértanúk és hősök utódai vagyunk — az igazság-

tól semmiféle ijesztgetés és arrogancia el nem tántorit.

És Szent László városában magyarok lévén, büszkéek vagyunk rá, hogy azt a beszédet az első magyar szent király ünnepén dr. Lányi József püspök mondotta. Szent László városa ez, az ő szelleme hívta itt életre a nagy Pázmány Péter lángelméjét — az ő szellemi örökségükben részes az apostoloknak az a fiatal, bátor utóda, a ki nem félt az igazságot megmondani. Ha támadják érte az igazság ellenségei, csak az apostolok sorsában osztozik. Osztozunk vele mindnyájan keresztények, a kik szavaiban örömmel ösmerjük fel az igazságot, a mit szívünkben mindnyájan régen éreztünk. Nincs méltóbb dolog az emberi lélekhez, mint az üldöztetések közt is kitartani az igazság mellett. Emelt fővel járunk ebben is az apostolok útjain — nem volt még küzdelem, melyben végre is nem az apostoloké lett volna a győzelem.

Est Deus in nobis!

*

A néppárt állásfoglalása. A kánikula hivatalosan véget ért. Ha lesz is még néhány meleg napunk s ha messze is van még a parlament összeülése, a politikai életnek meg kell indulni, hogy az a veszedelmesen közeledő terminus készületlenül ne találjon bennünket.

A politikai élet megindulását jelzik a gyakrabban jelentkező beszámolók, melyek közül a privigyei kiváló fontosságu. A néppárt tagjai közül ugyan csak négyen jelentek itt meg, de köztük volt *Rakovszky* István a képviselőház és a párt alelnöke és *Ernst* Sándor a párt

titkára. A kerület képviselője ezek előtt tette azt a fontos kijelentést, hogy a párt vezérei hallai sem akarnak a fuzióról.

Nem új dolog a néppárt állásfoglalása a fuzió ellen. Már az ujévi üdvözlések alkalmával hivatalos formában jelezték a szónokok, hogy az alkotmánypárt és a függetlenségi párt fuziója esetén is megőrzi a párt különállását. Hogy azonban most, az új politikai tárgyalások küszöbén újra hangsúlyozzák ezt, különös fontosságot kölcsönöz e nyilatkozatnak.

Ezzel sokat veszített valószínűség tekintetében az alkotmánypárt és a függetlenségi párt esetleges fuziója is. Különbösen is a válság alatt oly éles lett az ellentét az alkotmánypárt és a függetlenségi pártnak ugynevezett bankcsoportja közt, hogy a fuzióra a jelenlegi pártkeretek között alig lehet gondolni. Hacsak egy esetleges választás jelentékenyen nem módosítja a pártkereteket, a fuzió teljesen ki van zárva.

Minthogy azonban a koalíció is alig tartható tovább fent, függetlenségi kormányt pedig nem nevez ki a korona, így nem marad más utja a válság megoldásának, mint koalíció helyett ad hoc blokkot alakítani, vagy új választásokat rendelni, hacsak elő nem akarjuk készíteni Lukácsék és Kristóffyék visszatérítését.

Bécsi hír Lukácsékról. A *Neue Freie Presse*, mely Wekerlével is, Andrással is élénk összeköttetést tart, ma ismét azzal az eshetőséggel foglalkozik hosszabban, hogy az ősz folyamán *Lukács* László volt pénzügyminiszter veszi át a kormányt, ez nyer megbízást a helyzet végleges tisztázására. Ez iránt *Lukács* a nyáron előkészületeket is tett, több olyan egyéniséggel értekezett, akire hivatalt ruházhatna. *Lukács* László előbbi küldetése — írja a bécsi lap — forma szerint nincs befe-

mintha a segéd valami igen fontos, szokatlan dolgot mondott volna, mely más emberek eszébe sem jut.

Klárának nyilatkozott is, hogy az új segéd bizonyára igen okos ember, talán tudós is. Barátja csak a nevét tudta. Lehet, hogy tudós, — viszont — de mindenesetre csinos ember! Erika örült e véleménynek, ő maga ezt nem vette volna észre.

Következő nap reggel — itatóspapirt vett. A segéd illedelmesen meghajította magát az asztal mögött. »Az idő ismét kellemetlen; e hegyes vidéken nagyon is változó« szölt ünneplés hangon. Erika csodálkozással tekintett rá. A küszöbön jutott eszébe, hogy még nem fizetett, visszafordult s a néhány fillért az asztalra tette.

Hétfőn délután Erika ismét a gyerekekkel játszott s oly vigan ugrált, mintha maga is csak 10 éves lett volna. Eljött Klára és Anna is; a három leány karöltve sétált a réten. Klára tudakozódott az új segéd felől. Erika elmondta, hogy a segéd tegnap W. urral ismerkedett meg a vendéglőben, aki igen eszes, szellemes embernek tartja, s meghívta magához. A két leány elnevette magát és elszaladt. Erika ezen csudálkozott. Hát az új segéd véleménye nem mindenkire nézve fontos? Viszszatért a gyerekek közzé, akik e közben csu-

nyán összeveszték; csak nehezen sikerült Mariskát és Jánoskát szétválasztani egymástól, annyira hajba kaptak. Mariska fel volt hevülve; haja rendetlenül borult homlokára. Keservesen panaszkodott Jánoskára, kit nevelőlenak mondott s akinek nem lesz a felesége — soha. Erika megnyugtatta. Holnap majd jól viseli magát. »De nem is illik, hogy folyton birkóztok egymással, te már nagy leány vagy!«

Mariska megbékült, de még is úgy vélekedett, hogy Jánoska nem neki való férj lenne.

»No no,« vélte Erika, — »gondold meg a dolgot; még ráérsz!« Hazaérve ágyba fektette a leánykát, eloltotta a gyertyát. De csakhamar visszahívta Erikát. »Hát nem alszol még?« A kis leány átölelte Erika nyakát és suttogva mondá: »Még is hozzá megyek feleségül; de akkor nem szabad a hajamat cibálnia. Ugy-e, nem is fogja tenni?«

Erika megnyugtatta a kis bohót és megcsókolta. Nevetve beszélte el édes atyjának, aki hosszú pipáját szitta az asztalnál. »Hát veled mi lesz?« kérdé mosolyogva. Erika bátran atyja szeme közé nézett s ártatlan őszinteséggel így szólt: »Apuska! te mindig szeretsz tréfálkozni! S ezzel felugrott és megcsókolta.

A papir, füzetek, tollak plajbászok már nagyon megszapordtak Erikánál, mert nap mint nap vásárolt. Az új segéd már tudta,

hogy kis nővére is van és apja postatiszt. Egy alkalommal így nyilatkozott: »A posta, a modern életnek egy igen fontos intézménye, lehetővé teszi az emberek és áruk forgalmát; de nagy kár, hogy ebben a nyomorult fészekben nincs vasút; az ember pár óra alatt a fővárosban lehetne, de így — — Nagyon sóhajtott; a főváros volt legközelebb — álmal felemelt karját kinyújtotta s a távolba mutatott. Erika csak képeken látott vasutat és titokban nagyon sajnálta a segéd urat. De ha reggel beszélt vele, egész nap jókedvű volt.

Midőn a gyerekek ismét játszottak a réten, Erika az erdő széléig ment s ibolyát szedett. Így gondolkodott: a segéd ur egész nap a boltban van; alig látja a napot; bizonyosan örül a kis virágnak. Csokorba kötötte az ibolyákat és éjjelre az ablakba tette. Reggel magával vitte. »Tegnap ibolyát találtam, — mondá és megigéző ártatlansággal a segédnek adta. »Ah mily kiválóan szeretetreméltó a kisasszony! dadogta s körül nézett, vajjon a főnöknője nem vette-e észre. A virágcsokrot gyorsan az asztal alá rejtette. »Ne vegye rossz néven« — mondá Erika kissé szomorúan, »az ibolyának nincs oly jó illata, mint kellene!«

»Köszönöm, nagyon szépen köszönöm kisasszony!« Erika mosolyogva távozott. (Vége köv.)

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sétatobok, harisnyák, övek, női kiegészítők, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tajtékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

jezve és a király a kormány mostani kinevezését csak azzal a feltétellel újította meg, hogy őszig a többségi pártoknak módjuk legyen a katonai kérdésekben megállapodásra jutniok. Ha ez be nem következik, jön a Lukács-kabinet. A bécsi lap végül konstatálja, hogy bár mindaz, amit fönt megírt, lehetséges, mégis valószínűbb, hogy a mai állapotok alapján fuziók kabinettel sikerül majd az ősszel a magyar válságot végérvényesen megoldani.

Románok a magyar kormány ellen.

Az Aradon megjelenő román ujság a »Tribuna« tegnap este 10 órakor egy *manifestummal* lepte meg a magyar sajtót.

Első helyen plakátbetűkkel nyomtatott címmel ellátva állt ez a főcím:

»A magyarországi román sajtó manifestuma a francia öszi sajtóhoz.«

A manifestum az első oldal egész szélességében terjed el és többek között ezeket mondja:

»A magyar ujságíróknak az a henegeő kijelentése, hogy a magyar sajtó mindenkor és a lelkiismeretszabadság bástyája volt, nem felel meg a valóságnak. A magyar sajtó nagy része közvetve vagy közvetlenül a kormány szolgálatában áll és soha a nemzetiségi sajtó elnyomása ellen nem emelte fel tiltakozó szavát. Nem engedik meg a románoknak, hogy lapjaikat a vasutállomásokon árusítsák. A szerkesztőségek leveleit és sürgőnyeit szándékosan késleltetik. Az utolsó 28 hónapban 226 nemzetiségi hírlapirót ítéltek el a magyar bíróságok 181 év, 3 hónap és 6 napi fogságra sajtóvétség miatt. A pénzüsszeg, amit rájuk mértek: 200.000 korona. A magyar sajtó pedig éppenséggel fölszólítja a hatóságokat a nemzetiségi üldözésére.

A manifestum kijelenti, hogy az »Otthonnak« a francia sajtóhoz intézett a horvát felségárulási per ügyében való válaszával nem azonosítják magukat. Arra a nevezetes gyűlésre még csak meg sem hívják a nemzetiségi ujságírókat. Kérik a franciákat, hogy küzdjenek a magyarországi nemzetiségi üldözésért.

A manifestumot a következő lapok írták alá:

Tribuna Gazetta, Transilvanee, Lupta, Tara Noastra, Libertatea, Poporul Român, Gazetta de Rumineea, Revista Politica si Literatura, Revista Bistriceii.

A tanítók elismerése egy hadnagynak.

A katonai tevélyemre, a szigorú parancsnokokra és általában a katonai szolgálatban eltöltött időre nem mindenki, sőt mondhatni a legtöbben nem szívesen emlékeznek vissza. Ennek nagyon sok oka van, ami érthető is. De talán legtöbb okuk van erre a póttartalékosoknak, akiket 8 hét alatt képeznek ki és ez alatt a nyolc hét alatt három év minden keservén keresztül kell esniök.

És mégis szinte a maga nemében páratlan tartalmu levelet hozott hozzánk tegnap a posta. A levélben a kiképzésre bevonult tanítók emlékeznek vissza a letelt nyolc hétre és pedig nem siralmasan, nem panaszkodva, hanem mondhatni örömmel. A levélben a tanítók köszönetet mondanak volt hadnagyuknak Richter Ferdinándnak.

A levél szövege, melynek közlésére felkértünk, a következő:

Igen Tisztelt Hadnagy Ur!

Engedje meg, mielőtt elhagyjuk Nagyváradot, ez uton is kifejezést adjunk halánknak.

Arra a nyolc hétre, a mit az Ön közvetlen hatalma és védelme alatt töltöttünk a nagyváradi várban, mindig kedvesen fogunk visszaemlékezni. Parancsnokunk és szószólónk volt és nem tehetünk róla, ha e pillanatban, amikor távozni készülünk csak a vég elen jóindulattal eltölt szószólót látjuk Önben; ez egyedüli érzelmünk, amely a bucsuzáskor Önnel szemben leltölt, a háláérzelem. Higgye el Hadnagy Ur, mindig szívesen fogunk visszagondolni Önre, akiben tetőtől talpig uri embert, lelkiismeretes, katonát és végtelenül finom lelkületű, tapintatos embert tanultunk megismerni, aki a szigorúnak, erélynek, másrészt az elnézésnek a leghelyesebb alkalmazásával vitva ki mindnyájunk szeretetét és őszinte nagyrabecsülését.

Nagyvárad, 1909. aug. 24.

A nyolc heti katonai kiképzésre bevonult tanítók

Halálos tréfa.

Tenkeről jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap délután borzalmas módon lett áldozatává egy kovácssegéd barátai oktan tréfájának. Tegnap délután ugyanis Tekesán Sándor kovácssegéd a Körözsbe ment fürdeni. A kovácssegéd nem tudott uszni és így csak a part mellett a kisebb mélységű vízben fürdött. Fürdés közben több barátja érkezett a Körözs tulsó partjára, ahova Ruzsina Antal vezette a fürdőzőket.

Ruzsinák amikor meglátták a part közelében fürdő Tekesánt, átkiáltottak hozzá:

— Gyere át, itt jobb a víz!

— Nem megyek, mert nem tudok uszni

— felelt a kovácssegéd.

Erre Ruzsinák még néhányszor hívták, csalogatták Tekesánt, aki sehogyszem volt kapható az átmenetelre. Ruzsina Antal otthagya társait, átment a vizen és Tekesán kezét megfogva vonszolta befelé a folyó közepére.

A folyó közepén Ruzsina elveszítette lábát a talajt s elmerült, néhány pillanat múlva azonban ismét felszínre jött. Ekkor már nem volt mellette Tekesán, akit a karjánál fogva vezetett. Tekesánt a víz elsodorta s mire Ruzsina Antal felszínre került, a szerencsétlen kovácssegéd a víz alá merült. A szerencsétlenségnek a partronlévők szemtanui voltak, azonban tréfának vették a dolgot és még segítségére sem siettek egyiknek sem.

A fürdőzők csak akkor estek kétségbe, amikor Ruzsina halál sápadtan uszott ki a vízből és a kiállott télelemtől szóltalanul roskadt össze. A vig társaság erre azonnal jelentést tett a történetéről az előjárásnak, mely a helyszínre ment és az eltűnt Tekesán keresésére indult.

Hosszu keresés után jóval lejjebb a fürdés helyétől egy fában fennakadva találták meg meghalva az egy órával is előbb még életerős fiatal embert. Az esetről jelentést tettek a csendőrségnek és bíróságnak is, mely megindította az eljárást. Ruzsina Antalt, aki a kiállott izgalmak következtében most beteg, valószínű, hogy a mai nap folyamán le fogják tartóztatni, mert erőszakkal unszolta a szerencsétlen társát a halálba.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjenek

A tűz pusztítása.

Nap-nap után olvassuk, hogy a gondatlanság, vagy valami más ok folytán, hol egyik, hol a másik helyen üti fel a fejét a veres kakas. Ennek működése következtében nemcsak buza-szalma kazlak, vagy épületek, hanem nem egyszer virágzó, egészségtől duzzadó, piros arcu emberek, sőt ártatlan kis gyermekek esnek áldozatul. A szegény paraszt ember egész évi fáradságos, verejtékes munkájának gyümölcsét ez a pusztító elem emészti fel.

Legujabban a következő tűz eseteket jelenik tudósítónk.

Szekelyhidon tegnap délelőtt 12 órakor a Kossuth-utcán meggyuladt Fodor László tanyája. A nagy szélben pattogva recsegve nőtt a láng és pár perc múlva az egész épület föltött himbálózott a piros kísértet. Bár az egész lakosság hozzáfogott az oltáshoz, még sem tudták a tanyát a nagy szél miatt megmenteni. Az egész tanya földig leégett, az udvaron levő két kazal szénával és két kazal szalmával. A nyomozó hatóság azonnal megindította a vizsgálatot a tűz keletkezésének megállapítása végett. Azt hiszik, hogy a tűz gyújtogatásból keletkezett, bár ez ideig a tettest nem sikerült kinyomozni. Fodor kára biztosítás révén megtérül.

Bokkia község határában javában folynak a cséplési munkálatok. Szilv Mihály tegnap is, mint minden nap a cséplés ideje alatt, a kicséplendő keresztet szállította egy szekéren a cséplőgéphez. Utközben a szekér tetején ülve, pipára gyújtott. A pipából szikra pattant ki és az egyik keresztre esett. Mikor a cséplés színhelyére érkezett, — a munkások nem véve észre az egyik keresztben lappangó szikrát — lerakták a többi keresztet mellé. A nagy szél lángra lobbantotta a szikrát.

Pár perc múlva hatalmas lángoszlop volt a kereszt. A nagy szél szította a lángot, mely mint egy óriási piros kísértet hajolt át a mellette álló másik keresztre és megcsókolta azt. A tűzcsók nyomán tűz keletkezett s pattogva recsegve nőtt a láng s pár perc múlva az összes keresztet és kazlak föltött himbálózott a piros kísértet. Több gazda ember egész termése égett porrá. A termés nem volt biztosítva s így a kár nem fog megtérülni. A vizsgálatot megindították.

Meze Miklós dekanesdi lakos augusztus 20-án Szent István ünnepén (!!) reggel 8 órakor elment munkába állani. Felesége pedig, miután előbb a takaréktüzhelyen száraz galymból, tengeri kőrökből tüzet rakott, nem sokkal ura távozása után elment a háztól mintegy 2000 lépésnyire levő kuthoz vizért. Alig távozott el hazulról 3 éves Mária nevű kis lánya odamászott a tüzhöz. Eleinte merőn nézte a recsegő ropogó lángokat, majd pedig játszózni kezdett, ki-ki húzva a tüzből egy-egy tüzes égő kőrő szárat. Ezen veszedelmes mulatsága közben ruhája tüzet fogott. Súlyos égési sebekkel borított testtel találta, az éppen idejében hazatérő édes anyja gyermekét, jajgatva a földön fetrengve. Súlyos sebbebe négy napi kínos szenvedés után a gyermek meghalt. Érdekes, hogy az anyja nem hívott orvost, hanem ő maga kuruzslással akarta gyógygoyítani gyermekét. Az előjárásot csak a halál következtében után értesítette. Meze Miklósné ellen, aki ha azonnal orvost hívott volna, talán megmenthette volna gyermekét a haláltól, a hatóság megindítja az eljárást.

Terjen tegnap délelőtt Ramocsa Tamás terjei lakos felesége kenyeret akart sütni. Előzőleg jól megrakta a kemence belsejét kőrövel, száraz faágakkal, majd pedig meggyújtotta azokat. Miután elégték, a tüzes perjét kihúzta és a kemence szájánál hagyta. Alig távozott el, két leánya — egyik 8, a másik 3 éves éves — bevitte a tüzes pernyét a szobába és ott száraz kenderrel lángra lobbantotta. A tűzben kukoricát sütöttek. Mikor megsült, kimentek az udvarra, hogy a sült kukoricából jóízűen lakmározzanak. Ezalatt a szobában hagyott tűz meggyújtotta az ágyat, az ágy a szekrényt, szóval lángban állott az egész szoba,

majd pedig a ház is. A nagy szélben szó sem lehetett oltásról. A lakosok tehetetlenül nézték, hogyan himbálózik a nagy lángoszlop az épület fölött. A tűz átcsapott a szomszéd Szabó László házára és meggyújtotta a nádtetőt s pár perc múlva az egész épület lángban állott. Ez a két ház porrá égett. Ezen kívül még több épület meggyulladt, de ezeket sikerült megmenteni, mivel a szél is alább hagyott. A kar szerencsére megtérül, mert a házak biztosítva voltak.

Ama bizonyos bomba-beszéd.

Uram bocsá! Soha sem hittük volna, mi áhitatos hallgatók, akik Szent István napján dr. Lányi József magvas, magasröptű és hatalmas konstrukciójú beszédét, de talán a székesegyház hatalmas hajóját zsufolásig megtöltő óriási számú hívő közönség körében egyetlen lélek sem sejtette, hogy ez a nagyszabású szentbeszéd akkora visszhangot kelt város, sőt ország-szerte, mint aminőt valóban keltett.

Lám, minket, szívünk és lelkünk szerint igaz és mélységes hangulatba ringatott és ama nagy igazságok, amelyek a szószékről elhangzottak, emlékünke rögződtek.

Ámde most látjuk, hogy e szentbeszéd hangja mennyire messzeható és hogy ott keltette tulajdonképpen a legerősebb visszhangot, ahol magunk sem gondoltuk: a felvilágosult és szabadgondolkodású zsidó sajtóban.

Megdöbbenés, elképedés, felszisszenés, elszörnyedés és mit tudai, még mi nem támadt. Mert, mégis csak rettenetes állapot az, ha a legelső és legnagyobb magyar király és szentnek ünnepén a magyar templomban, magyar főpap hazafias hangon bírálatot merészel mondani a kozmopolita sajtóról és e drágaságos sajtót a romlás melegágyának meri titulálni.

Szinte azt mernők mondani, hogy színigazságok ezek, mert az óriási elszörnyedés arra vall, hogy a fájdalmas igazságok igazságok.

Holott mi, akik minden háborúságtól irtóznunk és a világot sem akarjuk elvitatni a kozmopolita sajtó érdemeit, kiküldöttünk egy saját külön, aki felkutatván a városi levéltárat, a paizsok mögé rejtett következő Szent István-kori okiratra bukkant:

(A gyengébbek kedvéért megjegyezzük, hogy a latin nyelvű palimpsest egy csatornázási szabályrendelettervezet fogalmazványára alól bukkant ki, s mert töredék, mi csak a töredék fordítását adhatjuk:)

1. . . . nem szabadván senkinek a másét bántani, más megrontására lenni, aki bolondító italokat készít s felebarátjának adja, felnégyeltessék. (megjegyzendő, hogy ez a passzus nem a pálinkára vonatkozik, mert akkoriban ember még ilyen itallal nem élt.)

2. . . . Nem is háboruskodván, hanem békeességben levén, hogy még a legkisebb községek is halálos holtig mindig mind egymás mellett, megmaradjanak, egy csalódként. (megjegyzendő, hogy ez a megszorítás a világot sem vonatkozott a neolog és orthodox hitközségekre, mert ezek akkor még merőben ismeretlen fogalom voltak.)

3. . . . A csalónak szemei szurassanak, miként meg akarta téveszteni felebarátját, hogy látván, ne lásson. (tudvalevő, hogy a ravasz fondorlat-mentes börszék ekkor még nem ismervén, a különösen barbár intézkedés sem vonatkozhatott a világszerte ismert, szolid és kitűnő intézményre.)

4. Az istentelen pedig megégettesék, hogy megemlékezzék róla minden élve maradt. (mint látható, ez csak az istentelenekeket, de nem a szabadgondolkodókat érintő rendelkezés vala.)

5. Meghagyjuk maradékainknak, hogy a Körözspartján a szorongatott magyarságnak végvárat építsenek, s megakadályozzák, hogy idegen hordák

szeretett hazánkba be-betörjenek, pusztítván, felélvén milder vagyont és jószágot. (amint hogy történelmi tény, hogy Szt. László várost alapított. Persze, nem azért, hogy 15,000 bevándorolt vigye benne a hangot; hiszen akkor még alig ismerhette ezt az újabb honfoglaló-elemt.)

Sajnos, a töredéknek nincs folytatása. Pedig, mennyire érdekes intézkedések lehettek még benne, az előjelek után ítélvén.

És ha mindezt figyelembe vesszük, továbbá az örökkön türelmes hithű sajtó tiltakozását, okvetlen eszünkbe jut báró Berzsenyi Jaques mondása, amit a Vörösmarty-szobor ötletéből mond:

— Jól van, én nem bánom. Nekem ez a Vörösmarty mindegy. De ha ez ezt akar Vörösmartyval, az meg azt akar Vörösmartyval, szóval mindenki akar valami hasznót Vörösmartyval, miért legyen éppen én, aki nem akarok semmit Vörösmartyval?

Igy a liberál-sajtó is, melynek éles és mélyreható a pillantása, akár a rabbinus tekintete.

Nahát nem?

Dr Tréfy.

UJDONSÁGOK.

* **A Körözspart építése és az aszfaltozás ügye.** A Körözspartfal építésére, valamint a Köröz- és Fábán-utcák aszfaltozására beérkezett ajánlatokat tegnap bontotta fel az erre kiküldött bizottság. A bizottságban Komlóssy József gazdasági tanácsos elnököl. A beérkezett ajánlatok a következők:

Rella M. és unokája Budapestről 112529 korona. Ince Lajos és társa 108367 kor. Mollocco Péter 109055 koronáért. Magyar Beton és Vasbeton cég Budapestről 124530 koronáért. Lázner Ernő 117434 koronáért.

Rosenberg Izsó 102082 koronáért.

Az aszfaltozási munkálatokra pályáztak: Magyar aszfalt r. t. 58383 kor.-val. A Neusattel-cég 80731 koronával.

Fiumei aszfaltgyár 60413 koronával.

Az ajánlatok feleit a tanács fog legközelebb javaslatot készíteni a közgyűléshez. A Körözspart ügyében valószínűleg rendkívüli közgyűlés fog dönteni, mert a főmérnök jelentése szerint a part építése oly sürgős, hogy annak a késleltetése veszedelmekkel jár.

* **Miniszteri megbízás.** A »Hivatalos Közlöny augusztusi száma közli a vall. és közokt. Miniszternek az ipar- és kereskedő-tanonciskolák felügyelete tárgyában kiadott rendelkezést. A nagyváradai ipaiskola fölötti felügyeletet, mint miniszteri biztos 3 évre Magyar Endre, a kolozsvári áll. ipari szakiskolai igazgató teljesíti, viszont Szűcs Izsó, nagyváradai ipaiskolai igazgatót a Miniszter a biharmegyei és békesmegyei összes iparostanonciskolák felügyeletével bízta meg.

* **Nagy vasuti szerencsétlenség.** Óriási vasuti szerencsétlenség történt az éjszaka a szatmármegyei Halmi és Mikola községek között. A Szatmárról induló 1464. számú tehervonat teljes sebességgel haladt a nyílt pályán, a mikor pár perccel éjjél előtt a sín páron ketős vörös fény közeledett. A mozdonyvezető nyomban vészjelet adott és fékezett is, de már későn. Halmiból ugyanis valami félreértés vagy hibás jelzés következtében elindították Mikola felé az 1745. számú tehervonatot, amely ugyancsak teljes gőzzel haladt utján. A két tehervonat a nyílt pályán, egy dombkiugrás mögé rejtett fordulónál találkozott és a vezetőik minden igyekezete dacára hatalmas erővel egymásnak futott. Az összeütközés hatása borzalmas volt. A két mozdony a szó szoros értelmében pozdorjává tört és a

két tehervonat tíz kocsija összezúzódott. A különvonat megérkezéséig holtan került elő a kocsik alól Barazon Lajos huszonhét éves fékező. A sebesültek közül súlyosabb Kovács Lajos, Kiss Béla, Demeter Sámuel és Székely Bertalan fékezők állapota, míg Lipcsei András és Cseberás László mozdonyvezetők, Tokaji Ferenc és Szabó István fűtők, valamint Pelseskey József fékező könnyebb sérüléseket szenvedtek. Valamennyit beszállították a szatmári közokrházba. Kiss Béla és Kovács Lajos halálukon vannak. A segélyvonaton érkező munkások a szerencsétlenség színhelyén egész éjjel dolgoztak a romok eltakarításán.

* **Az iskolaszék ülése.** A csütörtökön tartandó iskolaszéki ülésre a következő meghívót bocsátotta ki az elnök: Meghívó. A közs. iskolaszék tagjait a városház bizottsági termében f. hó 26-án csütörtök d. u. 4 órakor tartandó választó és rendes havi gyűlésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1909. aug. Dr Thury László s. k. elnök. A gyűlés tárgyai: 1. Polg. fiúiskolához rajztanár választása. 2. Községi iskolák 1909—10. évi költségvetése. 3. Közs. fiúisk. igazgató megbízása iránt javaslat a kir. tanfelügyelőhöz.

* **Solymosi Eszter anyja meghalt.** Tiszaeszlárról írják, hogy özvegy Solymosy Jánosné, Solymosy Eszter édesanyja ott meghalt. Ez a ráncosképű parasztszöny tudvalevőleg nagy szerepet játszott annak idején a tiszaezslári nagy bűnügyi drámában, s tanúságtételének valódisága, beszámíthatóságának kérdése fölött egész Európa jogászvilága vívott elkeseredett érvcsatákat. A nagy pör véget ért, Solymosy Jánosné a világhírességből megint visszasüllyedt a szürke paraszti sorba. Vasárnap délután temették el Tiszaeszláron, ugyanabba a temetőbe, ahol Solymosi Eszter, a vád szörnyű áldozata nyugszik egy jeltelen, fejfátlan, horpadt tetejű sirban.

* **Hajsza Spektor után.** A tegnap Körösmezőn elfogott Romano Angelot átvitték Máramaroszigetre, ahol most személyazonosságát igyekeznek megállapítani. Romano Angelo azt állítja, hogy Rómából, ahol augusztus 12-én utlevelét láttamoztatta, anyjához, Czervanka Máriához igyekezett Kamenck Rodolszkba. A pénzt, melyet nála találtak, anyja utalta néki. Budapesten a rendőrség nyilvántartásában nincsen Romano Angelora vonatkozó adat, itten azt hiszik, hogy az elfogott tényleg artista, Spektorral azonos már azért sem lehet, mert az le volt rongyolva, csak oroszul és rosszul németül beszél és sokkal kisebb, mint a Körösmezőn elfogott ember.

* **A Szabó és Tapaszi-féle bank.** Szabó Lajos, kit csalásai révén a rendőrség és a büntető bíróság, de még a közönség is jól ismer, tegnap délelőtt a rendőrség kihallgatási ügyosztályánál 8 napi elzárásra lett elítélve. Ezen ítélet előzményei a következők: A nagyváradai rendőrség jól tudja azt, hogy Szabó Lajos rendes foglalkozás hiányában mintegy 15 év óta csalással szerzett pénzből tartja fen magát és él Nagyváradon, Szabó Lajost utasította, hogy 3 nap alatt rendes foglalkozást, illetve keresetforrást mutasson ki és igazoljon s amennyiben ezt elmulasztaná, úgy a kbtk. 62. §. alapján ellene a kih. eljárást meg fogja indítani. Szabó Lajos a 3 nap eltelte után sem tudott rendes keresetforrást felmutatni, amiért is különös tekintettel csalás és lopás elkövetése miatt büntetett előéletére, a fent említett törvény alapján mint rendes foglalkozás, illetve keresetforrás nélküli egyén, 2 napi elzárásra ítéltetett. Szabó Lajos ezen ítélet ellen szóbeli felebbezést jelentett be, azonban erre való tekintet nélkül lezárattott s büntetésének kitöltését megkezdette.

* **Gyanus haláleset.** Margittai tudósítónk jelenti, hogy özv. Kurduj Lőrincné felsődernai lakos tegnap Margittán járt, állítólag az orvosnál volt. Amikor az asszony hazatért Dernára, hirtelen rosszul lett s néhány perc múlva meghalt. A hatóság megindította a nyomozást, ezideig azonban a hirtelen halál okát nem tudta megállapítani. Nagyon valószínű, hogy Kurdujné kuruzslásnak esett áldozatul, s most a hatóság ez irányban indította meg a vizsgálatot. Az elhalt özvegy asszony hat kis gyermeket hagyott árván maga után.

* **Öngyilkossá lett 60 korona miatt.** Fazekas Gergely 19 éves cipészsegéd tegnap *Micskére* ment ki édes anyjával együtt, hogy meglátogassa édes atyját, akitől már évek óta külön váltan élnek. A látogatás után néhány órával Fazekas magára zárta a szoba ajtaját és agyonlőtte magát. A megtartott vizsgálat során megállapította a hatóság, hogy Fazekas előzőleg 60 koronát kért az édes atyjától, de a kérést nem teljesítette. Fazekas levelet hagyott hátra, melyben öngyilkossági okául a kérésének nem teljesítését hozta fel.

* **Találtatott egy fekete bőrhuzatu látszó és egy 4 hónapos fehérszőrű ártány.** Ezek átvétele végett igazolt tulajdonosuk jelentkezik a rendőrségen.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Zsába. (Krasznai Andor bucsuja.)
Csütörtök: Kis pajtás. (Hevesi nővérek bucsuja.)

Péntek: Boszorkányvár. (Toronyi Gyula és T. Lányi Edith bucsuja.)

Szombat: Csókon szerzett vőlegény. (Batizfalvy Elza bucsuja.)

Vasárnap: Kis herceg. (Diósi Nusi bucsuja)

Bucsu-é'odások. Tegnap este bezárultak a nyári szinkör kapui: a közönség ma már — bizonyára kész örömmel — a közházba megy az utolsó előadások megtekintésére. A közházba ezuttal a nyári helyárok, vagyis a szinkör helyárai mellett lehet jegyeket váltani. A közönség tehát annál nagyobb számban tekintheti meg azokat az előadásokat, amelyekben a távozó színészek fognak elbucszni. Mindegyik színész és színésznő megérdemli, hogy a publikum meleg szeretettel és zajos óvációk keretében vegyen tőlük bucsut. Ma este Krasznay Andor lép fel utoljára a Szigligeti-színház deszkáin a »Zsába« egyik ragyogó szerepében. Azt hisszük, fölösleges dolog, hogy Krasznay Andorról megismételjük mindazt a sok dicsőretet és magasztalást, amellyel annyi éven keresztül joggal elhalmoztuk. A vidéki színészet egyik igazi, vérbeli művészt veszíti el az ő személyében a nagyváradi társulat. Mindenképen rászolgált, hogy ma este méltó ünneplésben részesüljön, Ő utána a Kis pajtás című bájos vígjátékban a Hevesi nővérek bucsuznak el. Hevesi Gusztó és Hevesi Mariska két esztendő alatt nagy népszerűségre és kedveltségre tett szert Nagyváradon. Tisztelik és nagybecsülik száma rengeteg s így az ő bucsufelléptük bizonyára egyike lesz a színház zajos és intim estéinek. Pénteken Toronyi Gyula, a társulat kitűnő tenoristája és Lányi Edith, a közkedveltségnek örvendő szubrett tartják meg búcsujátékukat. Szombaton és vasárnap pedig Batizfalvy Elza és Diósi Nusi bucsuznak el a nagyváradi közönségtől.

TANÜGY.

Községi polgári leányiskola Nagyszalontán.

Nagyszalonta községében két évvel ezelőtt az ottani Polgári Kör polgári leányiskolát létesített, mely azóta a körülményekhez képest elég jól teljesítette hivatását. Az 1907. évi törvények azonban oly megszorításokat léptettek életbe és oly kívánalmakat írtak elő az iskolafenntartóknak, hogy a Polgári Kör azokat nem képes szerény anyagi helyzetéből teljesíteni. A polgári iskola pedig ma már föltétlenül szükséges Nagyszalontának s erre a törvények is kötelezik a községet.

A múlt évben Vasady Lajos tanfelügyelő felszólította az iskola fenntartóit, hogy a már nagyarányú polgári iskolát a törvényes kívánalmaknak megfelelően alakítsák át.

Az átalakítás tetemes kiadásokkal járna. Nevezetesen új tantermetek kellene létesíteni, új felszereléseket beszerezni. Ezek előállítására pedig a Polgári Kör nem képes, amit kijelentett azzal a hirdetéssel, hogy hajlandó a polgári iskolát átadni a községnek, megfelelő pénzért.

Vasady Lajos tanfelügyelő a Polgári Kör jelentésére képviselőtestületi ülést hivatott össze s azon értesítette a községet, hogy a törvények értelmében polgári leány iskolát kell felállítani. Tekintettel pedig arra, hogy a jelenlegi polgári iskolát a Polgári Kör hajlandó a községnek átadni, javasolja, hogy azt 11.000 koronáért vegyék át. — A képviselőtestület a tanfelügyelő javaslatát nem fogadta el s így az ügy a megyei közigazgatási bizottság elé került, mely kötelezte a községet az átvételre. A bizottság határozatát a képviselőtestület megfellebbezte a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, ahonnan tegnap érkezett le a miniszter döntése.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a közigazgatási bizottság határozatát feloldotta és az iskola átvételének kötelezettsége alól a községet felmentette. Egyidejűleg azonban kötelezte Nagyszalonta községét, hogy a törvények értelmében Nagyszalontán minél előbb minden tekintetben megfelelő polgári leányiskolát állítson fel.

A miniszter eme rendeletében nem tesz kifogást az ellen, hogy a község a jelenlegi polgári iskolát vegye át és azt megfelelő módon szerelje fel.

△ **Vizsgálatok és beiratások a reáliskolában.** A helybeli áll. főreáliskolában a javítóvizsgálatok f. hó 30 án reggel 8 órakor, a felvételi és pótlóvizsgálatok pedig 31-én reggel 8 órakor kezdődnek. Felvételi vizsgálatra f. hó 28-ig lehet jelentkezni. — A beiratások szept. 1., 2., 3. napjain lesznek; a beiratásnál fizetendő díjak összege 12 kor. — A szeptemberi javító és pótló érettségi vizsgálatok szintén a helybeli áll. főreáliskolában lesznek és pedig az írásbeli rész szept. 6., 7., 9. napjain, a szóbeli szept. 10-én. Az érettségire való jelentkezés szept. 1—4. napjain történik. — Az igazgatóság.

△ **Beiratások a közs. polg. fiúiskolában** a következő sorrendben tartatnak meg: szept. 2 án d. e. 8—11 óráig és d. u. 2—5-ig az I. osztály, szept. 3-án d. e. 8—11-ig és d. u. 2—5-ig a II. osztály, szept. 4-én d. e. 8—11-ig a III. osztály, szept. 4-én d. u. 2-3-ig a IV. osztály. Szept. 6-án d. e. 9 órakor ünnepélyes megnyitó és az órarend kihirdetése. Az igazgatóság.

Igazságszolgáltatás.

Kávéházi botrány a törvényszék előtt.

Megirtuk annak idején, hogy az Emke kávéházban Lenner Albert banktisztviselő a távozó félben levő Berger Micit megszólította:

— Hogy fog most aludni édes szép babám?

A konfidens megszólításra a leány nagybátyja Berger Lajos adta meg a feleletet egy hatalmas, csattanós nyaklevesben. A kellemetlen válasz után Lenner provokáltatta Berget, aki nem volt hajlandó elégtételt adni, azzal az indokolással, hogy ő már elintézte az ügyet. Lenner erre a bírósághoz tett panaszt Berger ellen. A bíróság tegnap fejezte be a kényes ügy tárgyalását. Ezuttal már harmadszor tartott tárgyalást a bíróság. A tegnapi nap az utolsó tanut is kihallgatták és ennek megtörténtevel megállapította a bíróság, hogy Berger Lajos jogos önvédelemből bántalmazta Lennert, s ezen az alapon Lenner Lajos panaszát elutasította. Berger Lajos védője dr. Fleischer Béla volt.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, augusztus 24.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdőzsde 1909. aug. 24.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleonder)	19.02
Német birodalmi márka	117.56
20 márkás arany	25.51
Magyar nyereségy sorsjegy kölcsön	93.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	90.40

TÁVIRATOK.

Az aradmegyei tömeges mérgezések.

Arad, aug. 24. A tömegmérgezések ügyében Lupács Léna kuruzslónő áldozatait holnap exhumálják és megkezdik Retszegen öt hullán. Tömeges exhumálásra nem voltak kellőleg elkészülve és így az ügyészség táviratilag husz darab hullatartályt rendelt meg. Az exhumálás elrendelésének hírére több környékbeli községben nagy az izgalom.

Felrobbant pokolgép.

Kassa, augusztus 24. Taklyási Zoltán százados ma egy dobozt kapott a postán. A dobozra feltűnő betűkkel volt feljegyezve a feladó neve »Baruka» ékszerész. A százados nem várt küldeményt Budapestről s kíváncsian bontotta fel a csomagot. A bontás közben egyszerre óriási robbanás történt. A csomagban pokolgép volt, mely a robbanás következtében a századost súlyosan megsebesítette, sőt még az épületet is megrongálta. A rendőrség a nyomozás során megállapította, hogy a csomagot Budapesten egy nő adta fel. A nő kedvese volt a századosnak, aki őt elhagyta s emiatt bosszúból küldte el a pokolgépet.

A csukaszürke egyenruha.

Budapest, augusztus 24. A honvéde miniszter intézkedése alapján a hadsereg köteles a csukaszürke egyenruhát bevezetni. Az új egyenruha rohamos bevezetése által a raktáron levő mintegy 50 millió értékű régi katonaruha teljesen kárba megy. A honvédelmi miniszter, hogy a kár be nem követhessék, megkereste a Baikán államokat, hogy vegyék meg az uniformisokat. A megkeresésre nevésegesen kevés összeget ajánlottak fel. A honvédelmi miniszter az ajánlatokat nem is fogadta el. Most mint értesülünk, egy honvéd ő nagy fedezett egy vegyi szert, melybe beáztatva a régi kék ruha csukaszürke színt nyer. A vegyszerben már 5000 ruhát meg is fűrtöttek, még pedig sikeresen. Az új találmány által a magyar állam ötven millió koronát spórol meg magának.

Felrobbant gázgyár.

Genf, aug. 24. A felrobbant gázgyár romjai alól hét halottat szedtek ki. A sebesültek száma 15. A romok alatt még 13 holttest van. A robbanás oly erős volt, hogy a gyártól egy kilométernyire még erősen lehetett érezni a robbanás erejét.

Gombamérgezés.

Budapest, augusztus 24. Jánosi Gyuláné gyárimunkásnő, Simor-utca 6. sz. alatti lakásán gombát vacsorázott és súlyos, mérgezési tünetek között megbetegedett.

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSEKES GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér
A legkisebb hirdetés 40 fillér

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztyűs, Nagyvárad, Sas-szállóda. (Passage.) Készíték saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvkötőket továbbá baskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkákai a legutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkösöket, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készítek a legjobb kivitelben. Kesztyű tisztítást és mindennemű

javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

Legszebb

kivitelű nyomtatványokat a Szent László-nyomda készít. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca.

MOSKOVITS

anatómiai cipők a legjobbak.

Kiadó bolti helyiség
a Bémer-tér közelében Szt.-János-u. 4. sz. alatt.

Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara

Értesítés.

3123—1909.

Hivatkozással a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak ad 66022. VI. C. 1909. sz. leiratára van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a cs. és kir. közös hadsereg részére az 1910—1912. években szükségrendő kisebb ruházati és felszerelési ckek szállítására vonatkozó pályázati hirdetmény, a »Budapesti Közlöny« t. 1909. évi augusztus hó 24 ik számában közzétett.

Nagyvárad, 1909. augusztus hó 24.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula, Dr. Sarkadi Lajos,
kir. kere-k. tan., elnök. titkár.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Értesítés.

Több oldalról arról értesültem, hogy fehéremű varrodámat nem folytatom, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy ne adjon hitelt ennek a rosszakaratu híresztelésnek, sőt most még jutányosabban eszközölhetek minden e szakmába vágó munkát, mivel üzletem *saját lakásomon folytatom* és nem kell fizetnem a *nagy üzletért*, elvállalok *minden fehéremű varrást, himzést, a legújabb himzőminták előnyomtatását, menyasszonyi kelengyéket a legszebb kivitelben.* Tanulók felvételnek, varrásban és szabásban oktatást nyernek.

További kegyes pártfogását kéri mély tisztelettel

Öz. Gyurikovits Béláné

Alapi-u. 4. volt régi Posta-utca

Belépési felhívás

a VII. évtársulata.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében Nagyváradon alakult **Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet** július elsején 7-ik évtársulata megnyílt. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog ez üzletrészeseknek visszafizetnem.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyeit ki-elégíteni. Szövetkezetünk tehát amellyel, hogy a *takarékosság ügyét szolgálja*, tagjainak betéteik négyötöd része erejéig *kölcsönt is nyújt*

Vidéki tagok a heti befizetéseket postai befizetési — lapok után teljesíthetik. Felvételi díj üzletrészenként 10 fillér s az első heti befizetés után mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskét.

Szövetkezetünk igen ti zteit tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünknek tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi-ut Barts, Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet
igazgatósága.

Lapkihordó nők

fix fizetéssel felvételnek

a Tiszán ul kiadóhivatalában.

S Z O L I D

B U T O R O K B A N

alkalmi beváráslás eszközölhető, különösen menyasszonyi berendezésekben a Fekete Sas-palotában (a Szent László-téri oldalon) hol a legmodernebb háló-, ebédlő- uri-szobák, szalon-berendezések, vas- és rézbutorok ::

 mélyen leszállított árak mellett adatnak el.

A legmegbízhatóbb arcápolószer a szeplő és májfolt ellenes

Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona. Ára 1—1 korona

Kapható:

 „Arany-Sas” gyógyszertárban
Nagyváradon, Szent László-tér.

Csak a hölgyeket érdekli,

hogy hosszú éveken külföldön voltam és tanulmányutam befejezte után

Nagyváradon,

Arany János-utca 2. szám

alatt női ruhaszalont nyitottam.

Készítek modern princess-ruhákat, angol kosztümöket, izléses toaletteket, stb. stb.

Kitűnő kifogástalan szabás.

Rendkívül olcsó árak.

:: Egyetlen kísérlet meggyőz mindenkit. ::

A hölgyközönség pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Heller Jakab.

A Nagyvárad Sörfőzde „Bihar”
söröcsarnoka.
Kossuth-utca Füchsl-palota.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy külföldi példa szerint
à la couvert étkezést
rendezek be a mai naptól fogva.

1 ebéd 1 K. 10 f.

étlap szerint **3 tál ételből**; leves, főzelék és sültből álló. Ugyszintén

1 vacsora 70 f.,

melyek jóságra és finomságra egyik leg-
hírnevesebb konyha által sem lesznek
felülmulva.

Versenyzek a leghírnevesebb és lefino-
mabb fővárosi konyhákkal.

Nagyvárad sör gyári kimérésben.

Legfinomabb nagyváradl és érmelléki borok.

Számos látogatást kér kiváló tisztelettel

Popovits Sándor,

üzletvezető.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

EUROPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely.
Nagyvárad legszebb — vadregényes
kertje a hegy tővében. Minden este
elsőrangú mozgófénykép előadás. *Ki-
zárólag saját szüretelésű borok* Fris-
sen csapolt kőbányai sör. Estéknént
cigány zene. Kifogástalan magyar
:: konyha. Polgári árak. ::

FORMENTHOL

Kéz-és lábizzadáás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYSAS«
Szent László-tér Nagyvárad,

Iskolai idény beálltával

fedezzük szükségletünket kész fiu- és gyermekruhákban csakis

KÁLMÁN FERENCZ

férfiszabó kész ruhaáruházában

Nagyvárad, Rákóczi-ut. (Az Orsolya-zárdával szemben.)

Legjobb helyen készült munka.

Utólérhetetlen olcsó szabott árak.

Heiman Lipót és Társa

női és leány gyermek felöltők, gallérok, szücs és szörme-árak áruháza

==== **Nagyvárad, Zöldfa-utca 25.** =====

Telefonszám 243.

Telefonszám 243.

**Az őszi ujdonságok és modellek
megérkeztek.**

REISZ MIKSA

==== **butorgyára** =====

Békéscsaba.

Nagyvárad.

Kizárólag saját gyátrmányu, elsőrendü békéscsabai
butorok eladása

 olcsó gyári árakban.

Modern vas- és rézbutor!

Rajziroda!